

## REGÉLŐ.

Pesten vasárnap december 24<sup>kén</sup> 1837.

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csütörtökön. Félévi díjja helyben képekkel 5 ft. borítéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyesszáma, vagy képe 12 kr. p. p.

## ELBESZÉLÉS.

## Titkolt szerelem.

(Polytatása.)

„Hát nem fog Tepliczre jöni? — kérde Henrik.

„Nem, öcsém — csak magunk megyünk; ő az alatt csalóközi jószágomban vár reám.

„Hogyan, tábornok ur, 's ön rá engedé magát beszélni? — kérde Henrik mintegy szemrehányólag.

„Mit tettem egyebet? Tehát megöljem? mert csak ez egy mód volt hátra, 's mondtam is neki.“

„S mit válaszolt?“

„Annál jobb — felelé — úgy bizonyosan nem kénytetem Tepliczre menni. És abban igaza volt. Önszűség! igaz, a' milyen kevés kevés van: de e' mellett legjobb nő a' földgömbön.

Más nap korányán mind két koci készen állott. Mint a' komornától hallám, Nina maga rakott-el minden holmit; egész éjjel nem aludt, csakhogy minden rendén legyen. A' lovak nyugtalanul kapálák a' földet. Nina élénken lépett a' kocsiba, 's midőn a' bárónénak karomat nyújtám, őt kocsijába emelendő, büszke önértettel mondá felém hajolva: „most láthatja ön, hogy ha vallás és elvek laknak a' kebelben, viassz házasság nincs.“

„De vannak szivtusák 's gyötrelmek — mondtam magamban — midőn Nina halavány arcját és szemében függő könnyűit láttam, melyeket ő hihetőleg mindenki elől titkolni akart; mert midőn férjét Henrik karján jöni látta, élénken kiálta a' kocsisnak: „hajts! hajts!“

Az ostor pattant a' lovak neki iramlottak, 's kevés percz mulva csak a' porfelleget láttuk, melyet a' sebesen rohanó koci gyűjtött maga körül. A' tábornok boszús kacajjal kiáltá: „no, ott mennek a' nélkül, hogy megöleltek, a' nélkül, hogy „Isten hozzádot“ mondtak volna.

„Te, ki vig játékhoz való tárgyat keressz, im itt megtaláltad — vagy még inkább dramához valót, — mondám magamban — midőn Henrikre tekintettem, ki elégtelen volt látni, hallani, vagy felelni, és tudta nélkül engedé magát általam a' kocsiba emeltetni. Még köszönni is elégtelen volt. Szegény ifjú! — gondolám magamban — bűja halálra epszteni.

Néhány óra mulva engem is Teplicz felé ragadt kocsim, de Trenesinből más irányban indulék, mert a' Karpatokat valék meg-nézendő. Nyugtassák magukat szép olvasónéim! ne sohajtsanak; eper-vágású ajkaikkal ne ásítsanak előre. Nem akarom én önöket a' Tátrára, nem a' három hegyes csúcsú Rohacsra nem az ördög lakodalmára (Csertowa Szwadba) vezetni, melyre éppen olly terhes a' felmászás, mint a' Mont-blancra vagy Mont-Perdure; nem akarom önöket Chots ormára vezetni, mely felvont hintó-idomban mereszti fellegek közé fejét, mely a' környéknek idő prófétája; nem Krivan csupjára és Sturecz 's Rovnahoza ormaira, melyekről olly fölséges kilátás van; nem akarom önöket a' sztuden nai folyam nézésére vinni, mely Zubreczen felül 600 öl hosszúságig folyik a' föld alatt; nem is kérem önöket, hogy kísérjenek a' pribilenai hegyi tóhoz, mely iszonyú sziklák között csak augustusban olvad-fel jégéből; nem hívom önöket a' kis Krivan alatt fekvő zöld tó-hoz. — E' chaoszon, ez iszonyú sziklatömegeken, melyek olly borzasztó rendetlenségben hevernek, mintha az eget ostromló Titanok szórták volna el; — e' fellegekkel csatázó, mandola, fenyő, tiszafa 's henyefenyővel koszorúzott hegyeken hirtelen vezetem önöket keresztül; csak az árva i várba kísérjenek-el, hol Péter, a' hűtlen Péter szenvedett; csak Babagura csupjára másszanak velem, honnan a' legelragadóbb kilátás minden fáradságért fejedelmi díj; honnét azon szomszéd honra láthatni, mely egy nagy ügyért boldogtalanul küzdött csatájában megbukott.

Nem egyedül fogunk e' csupon állani, az elhullott bajnokoknak arnyai szeliden fogják a' részvevőt körül-lengni. Innen a' képzelet szárnyain a' közel égbe szállongnának édes szepeim, ha a' hideg ismét földre szállani nem kényszeritné. Ha leszállottak önök, térjenek-be egy lipniczai pórnak lakába, 's falatozzanak ott egy kis jó sajtot. Innen a' Gyömbér hegyre, Cserni Kamenre megyünk; onnan már hosszabb utunk lesz; a' Szepességbe és Bartfára rándulunk, 's ha elfáradtak, ott megállhatnak, 's kinyughatják magukat. Azt én is tettem. (Vége következik.)

## ORSZÁG-’S NÉPISMERTETÉS.

**Pográny és vidéke**

Nyitra vármegyében.

(Folytatása.)

**Házassodáskor.**

Az elmátkásítottak kézfogása, gyűrűik cserélése, akaratjok nyilatkozása egy pár tanúnak jelenlétében, közönségesen a’ plebánián megy végbe, miután t. i. már néhány nap előtt megegyeztek a’ jegyben járó felek a’ menyasszony házában házassági szerződésöken.

Harmadik hirdetés után a’ füzéres vőfél, kit mindenkor a’ vőlegény választ, meghívja ennek vendégeit a’ menyegző napjára; ezt cselekszi a’ menyasszony hívója is. Lakodalom napján megjelenvén mindenki, a’ vőlegény atyja küldöttséget rendel, mely a’ már ünnepiesen öltözött és társnéitől körzött virágkoszorús menyasszonynak esketésre menetét megjelentené. Esketés után a’ vőfél kézen fogva vezeti a’ menyasszonyt atyja házához a’ neki tisztelkedő leánycsoport seregében, következő harsány énekszóval: „letette hitét (a’ vőlegényt nevezi) nem egyszer, sem kétszer, teljes tizenkétszer. — Menyasszonynak (nevét említve) koszorúja elmaradt a’ hegyben, rózsza erdejében.“ — E’ dalt folytatják utközben következőleg: „Fákat döntögetnek, kősziklákat repegetnek, mit Duna vize háborgat, lassú eső mosogat.“ — Midőn pedig a’ ház teremében vannak, eképpen: „o én kedves tollas kácsám! már nem mondod: édes anyám; mert kirepülsz udvaromból, udvaromnak közepéből. — Hol lészen szállásod, ezután lakásod? — Vőlegényed udvarában, udvarának sajátjában. — Továbbá a’ menyasszonyt így szállítják: „szánod-e lány-ságod’, velünk mátkaságod’? — Jaj szánom, jaj bánom, gyönyörű virágom.“ Midőn végre szüleitől bucsúztatják: „Isten legyen kenddel édes apám, szülém, kenddel is jó anyám! — elmegyek immár én. — Idegen föld, idegen ország, fogadj engem hozzád. — Idegen apának, idegen anyának hol találjam kedvét? — Menj feküdni későn, és kelj-fel idején, úgy találod kedvét.“ — Illyképpen bucsúztatják őt többi társalakóitól is. — A’ vőlegény ellenben esketés után újrolag meghívott vendégeinek társaságábn élénk magyar hangáskartól kísérve ballag atyja házához; mire következik annak idejében mind két felekezetieknél a’ társas véglakodalmi ebéd, mely örömdalokkal, muzika-szóval, és tréfás enyelgéssel végződik.

Nap leáldozta után a’ vőlegény ön kérőjével és ennek lakodalmi sorsosaival a’ már előbb vett szabadság után megindul a’ menyasszony házához, kit az új magyar hangászok követnek hangzó nótáikkal. Belép a’ kérő egyéb társaival a’ menyasszony teremébe, kit

a

kezek fogása után (ez köz szokás a' pór népnél) jötte iránt megkérdez a' násznagy: ha a' neki kijelelt uton jött-e? azon madarat kívánja-e, melly nála kalitkában tartatik? viseli-e hiven gondját? 's a' t. Midőn inyére váltá kérdéseit, kezét fogja menyasszonyának a' vőlegény, és a' szoba terén három kerek-fordulatot kanyarít nőjével, 's fiúi hódulatnak jelül csókkal bókol ipának. A' menyasszony pedig, midőn szüleinek könnyáporai közt felnevelését érzékenyen megköszönte, csók-illetései után vett atyai áldásával eltávozik atyja házatól új lakába vőlegényével és ennek vendégeivel. A' menyasszony, napának házába bementé előtt, baromfiak szaporodása jelül árpát vagy zabot hint szerte az udvaron. Ekkor az ajtó megnyitásával a' vendégnek bemenetelére szabadság adatik, 's bevezetetik a' menyasszony, de előbb a' konyhában leraká a' fazekak fődőjére a' szokott krajezárokat. Szokott köszöntések és egyéb szertartások után a' menyasszony elosztogatja a' násznagy és házbán lakók számára varrott üngökből, keszkenőkből, szalagokból, és számos holmiból álló ajándékokat. Erre következik a' dús vacsora, mellyet a' füstös barnák nemzeti czinczogós hangája, elmés mondák, tréfás találmányok, alakosok, csuda-idomzatosok, és egyéb vidám események édesítenek. A' menyekzői lakoma a' keresztelésivel csaknem mindenben egy, az étkekre és vigalomra nézve, csak azon különbséggel, hogy itt csak egy estve, és muzsika-eszközök nélkül, amott pedig több napig és hurok hangja mellett végződik a' lakomai vigalom.

Következő napi reggel a' menyasszony avattatik-be mint asszony. A' templomban t. i. csinos menyasszonyi öltözetben (mint a' közlött képen leghivebb eredetében látható) megjelenik nyoszoló asszonyával a' menyasszony és ott a' paptól áldást nyer ujonan kötött páros életére.

### Temetéskor.

A' halottas házbán, tükrök, képek, 's más effélék be vannak fekte karpitokkal vagy fehér kendőkkel borítva. Ha a' megholt fiatal legény vagy leány, virágkoszorús és szalagos hajadonok, szabad felbontott hajjal tisztelen öltözve, hasonló ünnepies sühederekkel, lépdelnek párosan a' koporsó mellett egészen a' temetőig. A' temetéseknél nagyon divatoznak a' hosszú halotti bucsúztatások, melyek a' jelenlevőknek habár néhányszor unalmat okoznak is, de az éneklő mesternek mindig haszonnal kamatoznak.

Temetés után a' rokonok, sirások, és a' holt test eltakarítása körül néni szolgálatot tevők, a' siralomházba térnek vissza; itt tartatik a' mindent kiegészítő torlakoma, minél a' gyászoló szülők, testvérek, vagy magzatok teszik a' szükséges szolgálatot, közben

pedig majd minden ételt imádságok, könyörgések, zsoltári és más féle halottas énekek szoktak felváltani.

### Játék-szokások.

A' fiatal legények játékaik ezek:

1) A' sardó. — A' farsangnak két utósó hetében, vasárnap és csütörtökön esti órákban, minden háznak ablaka alatt nagyobb számú ifiúság jelenik-meg, hol azt megengedik, ezen énekkel: „sardó jőjj-el, hozz meleget, micsoda meleget, nyári meleget. Szököscke, szököscke, — sikon dombon szakadék, ormós szarva adatik” — 's a' t. Mit ilyen alkalommal az éneklők ajándékban nyernek, a' farsangi három végső napon tartandó mulatságra fordítják.

2) Cservarga. — Megáll egyenlő távolságban pálczásan több suhancz, és mellyiknek a' föld körén vetett pálczája karikálásában legmesszebb elsudamlík, az nyeri a' viadalt, vagy is a' pálcza-vetésnek elsőségét: ellenben, kinek pálczája semmi karikafordulást nem tesz, az a' pálczák visszahozásában a' szolgál.

3) Kollázás. — Beásatik egy közönséges vastagságú félőles faoszlop; ennek tenyér egyenességű lyukas fölébe két lécz, habár két öles hosszúságú is, közepén hasonló furású kereszt-formába tétetik, és erős forogható faszeggel az oszlophoz alkalmaztatik. Kiknek tetszik, a' léczek végeihez köttetik magukat, és ön fejük szédelgéseig, a' léczfordítónak pedig bele unásaig legnagyobb aladtsággal hajtatnak a' léczek.

4) Tekézés. — Ez a' fából készült tekének felvetésén és pálczákkal a' légben elütésén alapul.

5) Disznózás. — Egy fiú, az ugy nevezett pásztor, a' disznót vagy is fából alakítt nagyobb tekét idézi-ki rendelt helyére; a' többiek botjaikkal állanak bizonyos helyzetben, akadályoztatók a' tekét. Ha valamelyiknek a' teke elütésében, mit tennie kell, elhagyott állása a' pásztortól elfoglaltathatik, amaz a' pásztor.

6) Bot-törés. — Fogadásból addig üti egyik a' másiknak botját, míg valamelyiké eltörik; a' töröttön marad a' szegyen és veszteség.

7) Körtézés. — Leül egy valaki a' föld színére (ez a' körtvély-fa) 's mellette egy másik, a' pásztor áll; a' többinek kötelessége rázni a' körtvély-fát, vagy is rángatni az ülőt. Kit a' pásztor rángatás közben megrughat, az váltja-fel őt a' pásztorságban.

8) Kurjazás. — Hasra fekszik egyik ifjú a' földön, sőt több is; és mint védnök a' többi ellen rugással védi kalapját. Ki azt elkaphatja, elszalad amannak kalapjával; és ha ettől futásban a' kitűzött körig el nem éretik, ennek hátán hozatja magát vissza: ellenben amaz lesz a' háti ló, ha emennek haladása sürgőbb.

A' hajadon leányoknak szokottabb játékaik következők:

I) A' Vélő. — Virág vasárnapján déleesti órákban zsupból bábót alakítanak, 's azt legünnepiesb idomzatú virágos menyasszonyi öltözetrel, szalagokkal piperézve ékesítik, hosszú póznára tűzik, és a' helység határának azon dülő felére viszik, mely bevetve van. Itt szép számú gyülekezetben ezt éneklik: „Vélő, vélő! — Falu végén selyem sátor; zengjünk ott most, úgy mint máskor, vélő, vélő! — Kivisszük a' kiczeviczét (neve a' bábnak), 's behozzuk a' koncz mesternét. Vélő, vélő! — Vigan szenteljük majd meg őt, 's énekszóval a' Pünkösdot. — Vélő — vélő,“ 's a' t. — Midőn az énekbe beleuntak, lemezitlenítik a' pompáson öltözött alakot, 's azután énekszóval kiki hazatér.

II) Sz. János, vagy is sz. Iván ünnepe. — Szent Iván napja előtt két héttel, esti időben, jól tul a' helységtől, halmosb helyeken szalmatüzet raknak; a' párlásra készített holmi virágos füveket magukkal hozzák, és a' szalmatüznek magos lángját (minél gyakori szomorú események történnek) keresztül kasul ugrálják illy énekszóval: „Virágos sz. János, éjszakád világos; még előtted leszek, tiszteletet teszek; csak addig világos légy, osztán homályos.“ — Ismét: „Hajtsuk, hajtsuk a' cseresznye ágát, mert most éli kora szép világát; hadd szakasszak szépéből, szeretőmnek színéből“ 's a' t. Ezen esti, sőt inkább éji szertartások, mellyek sz. Iván napja után egy héttel végződnek, mint a' tiszta erények rablói, a' józanabb 's jámborabb felekezetűeknél évenként maradoznak már.

III) Hajszenallya. — Kereket képező leányok egymás kezét fogják, táncz-alakban fordulnak, és a' kör közepébe rendelt tánczmesternével sorban tánczolnak e' zene mellett: „Tőke-tüzek égnek, nálók gyöngyöt főznek; a' leányok azt szeretik, és magoknak ingyen veszik, kedvesek hogy legyenek“ 's a' t.

(Vége következik.)

## INNEPLÉS.

Mariannah ünnepe. Mariannah istennének ünnepe, kit a' Hinduk, mint himlő ellen oltalmazót, imádnak, böjtölés, fürdésben, áldozatok és tánczokban, 's végre tűzön keresztül teendő utban áll. Ezen utósó 's legveszedelmesebb része az ünnepnek nap nyugta után szokott tartatni. Egy kis szembe nem tűnő pagoda ez ünneplésnek színhelye, melly Bangalore, a' 60,000 lakost számláló Mysore tartomány nagyobb városainak egyike mellett fekszik. 18 lábnyi hosszú és 12 lábnyi széles árok ásatik az első kerítésnek közepén, mellyet égő zsarátnokkal megtöltenek. Bizonyos jelle hosszú sorban jó egy minden korú és nemű néptömeg, melly a' pagodából, ünnepélyes vonalban, az árok felé huzódik, és hangszerek kísérete mellett Mariannah tiszteletére magasztaló dalokat énekel. Egész vonal a' tüzes árokhoz jó, mezte-

Igen ugyan, de testöket bizonyos sárgás álladékkal bevonva, mellynek alkotó részeit még egy europai természetbúvár sem tudta kitapogatni. Miután a' pagodának egyik papja egy kakast leölt volna, a' buzgólkodók keresztülmenni a' tűzön és ismét vissza; a' vonal majd sebesebben, majd lassabban megy, majd tánczol és ide oda szökik a' zsarátnokon, melly tűztömegnek közepén csak keskeny ut van hagyva. E' tűz feletti sétálás ismét fürdással és az istenné nevének háromszori kiáltásával kezdetik. A' czerimonia végével ismét visszamegy a' vonal a' pagodába, hol a' hívők egy nagy vízfogó gödörben megfürdenek. E' vízbe mártatnak azután a' himlő ellen óvandó kisderek is, mi azonban igen ritkán szokott nekik használni.

Örökösödési ünnep. Britt országnak kenti grófságában nem régiben egy emlékeztetés ünneplés ment végbe, midőn tudniillik Simpton Károly boldogult nagybátyjának javaiba lépett, mellyek évenként 6,000 fontot (60.000 forint pengőben) jövedelmeznek. Simpton ur azon helységnek, hol nagybátyja született, minden lakóit, mint szintén a' két szomszéd városkából minden egyen- vagy nem — egyenruhát viselő katonát magához hívott ebédre, melly igen fényes volt. Az asztalnál 1200 személy ült; etel, ital tömérdek mennyiségben hordatott-fel; sör, bor, whisky pazérlásig fogyasztaték annyira, hogy a' lakoma 2000 fontba került. Lakoma végén a' nagylelkű Amphytrion évenként fizetendő 200 fontot ajánlott a' helységnek, melly a' legerényesebb és szegény családból született két leánynak mátkátálul fog kiosztatni. — Beszélük, hogy a' dús ünneplő nem sokára parlamenti tagnak fog választatni. Alkalmasint nagylelkűségének is csak ez volt indító oka.

### KÜLÖNFÉLE.

Egy török nagyvezér hagyománya. Rustan pascha, ki nagy Szulejman alatt kétszer viselé a' nagyvezérséget, halálakor 1800 rabszolgát, 2900 lovat, 1160 tevét és öszvért, 80 000 darab csalmához való musselint, 780.000 darab aranyat, 8000 diszöltözetet, 1100 arany főveget, 209 himzett nyeregtagarót, 2000 himzett tunikát, 1500 pár ezüst 's 130 pár arany sarkan-tyút, drága kövekkel gazdagon diszített 760 kardot, más 1000 kardot ezüst markolattal és hüvelylyel, 1.300.000 ékszeri tárgyat, 1000 ló terhű ezüst-rudakat, 810 jószágot Ázsia 's Európában, 476 egész fegyverzetet, 8000 példányát a' korannak, 130 példány korant arany kötésben 's kövekkel diszítve, 8000 régi divatú köntöst, 's e' mellett jó hirt, becsületes nevet hagyott maga után, melly e' tömértelen kincsesel nem látszik megegyezésben lenni. Ugy hiszszük, művelt Európánkban sokan volnának, kik még a' Mahomet valására áttérésnél gyakorlott szertartásokat is kiállanák, csakhogy illy tömértelen kincsen egyedüli örökösök lehetnének.

Két orvosnak tiszteleti díjja. — Parisban nem régen két fiatal orvos, egyik lengyel, másik német, egy szép fiatal ladyt gyógyított, kit öt hónap mulva terhes in-kórból csakugyan tökélyesen ki is vettek, és a' ladynek felüdülése után tőle tiszteleti díjul, hogy nevöket is hirre kapassák, 400.000 frankot kívántak. Bajosan került valaha még egy királynak is ennyibe betegsége; sőt maga Hippokrat és Galen sem fizettették illy nagy áron tudományukat. Lincoln lord azonban, a' betegnek férje, és Hamilton herczeg, a' ladynek atyja, azt hitték, ha a' két orvosnak 1000 font sterlinget fizet-tenek-ki pénzváltóik által, fejedelmileg jutalmazzák-meg őket. De a' két orvos ez alkudozás által magát megsértettnek érezvén, ő méltóságukat, midőn

kocsiba akartak ülni, Parlist elhagyandók, elfogatták; és a' két nemes lord csak kezesség mellett bocsátott szabadon. E' kaland, melyet egyik orvos köre edzett hosszú levelen minden társas körben, clubb és szalonokban elterjesztett, köz beszéd tárgya lön Parisban. — A' pör megindittatek, melyből, ha a' perlekedők azt tovább is folytatják, sok érdekes fog napfényre jöni.

## EMLÉKMONDÁS.

### A' Világ

Hajh! most régi származásra  
'S nemzetségi ragyogásra —  
Hacsak érték, vagyon, kincs,  
Hatalom, fő rang, 's más nincs  
Mellette, nem ad semmit.

SZENTMIKLÓSSY után K. H. K. J.

Sors. Urainem vagyunk sorsunknak, de mesterei lehetünk. FÁY.

Közös érzelem. Legszebb érzelmeink értékét még egyszer olly nagyra neveli annak tudása, hogy más is hasonlólag érez. BAJZA.

Maximák. A' böles mindkét részről készen áll: a' jót intézi, 's legyőzi a' rosztat. A' szerencse el nem kapja őt, le nem veri a' szerencsétlenség; sem nem ohajtja, sem nem futja a' veszélyt; kedvezést nem vár; a' bajok ellen makacs és erős. Ez fő az emberi ügyekben: a' szerencse minden rémjain, és kínálkozásain felül emelni a' lelket.

SENECA után B. F.

Szív és okosság osztja a' valódi nemességet: de éppen ezért az okosok e' világon olly ritkák, mint kik oltás nélkül a' himlőt elkerülték.

UDVARY MÁRTON.

### Csererejtvény.

(10 betű.)

5. 2. 7. 8. 9. 10. Utakon veheted észre.  
9. 10. 8. 5. Ha van sütted, főzsed bőjtre.  
10. 4. 8. 3. 2. Konyhában a' szegen látod,  
7. 2. 5. Szegény! neked nincs világod.  
1. 2. 3. 4. 8. Csak férfinak osztogatják.  
1. 2. 3. Mindenkor mértéknek mondják.  
8. 1. 5. 2. Leány neve, noha hajdan  
Ismerősebb volt, mint mostan.  
Kedvelt főtisztunk az egész  
Eljen soká, 's ne érje véssz.

S. KAROLINA.

(Temes vármegyében.)

### Előbbi rejtvény: tehát:

Jegyzet. Az ünnepek miatt e' folyóiratból jövő csőtörtőkön nem fog lap megjelenni. — Utolsó vagy is 104-dik számunknak könnyebb elküldözhető végett a' rézbe metszett különös csinoságú két czimlapot és borítékot már ma előre küldözzük-el t. olvasóinknak. Jövő vagy is utolsó számunkhoz a' foglalat mellékeltek.

Szerkezi Róth krepf Gábor, halpiaczon alul a' Duna partján. 114. szám alatt.

Nyomt. Trajtnex-Károlyi, uri utsza 612.